

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

AVIZ

**privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea
Parlamentului**

(Sesizarea nr.114f/2019)

CHIȘINĂU

9 iunie 2019

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANȚELOR CARE JUSTIFICĂ
DIZOLVAREA PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA DE
LEGISLATURA A X-A

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dnei Raisa APOLSCHII,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Corneliu GURIN,
dlui Artur REȘETNICOV,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila CHIHAI, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 9 iunie 2019
și înregistrată pe aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următorul aviz:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională pe 9 iunie 2019 de către dl Pavel Filip, președinte interimar al Republicii Moldova, în baza prevederilor articolelor 4 alin. (1) lit. f) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 4 alin. (1) lit. f) și 38 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale și 135 alin. (1) lit. f) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 17 octombrie 2017.

2. Autorul sesizării i-a solicitat Curții Constituționale:

„constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului de legislatura a X-a ca urmare a imposibilității formării Guvernului în termenul prevăzut de articolul 85 alin. (1) din Constituție”.

3. Curtea a decis să examineze admisibilitatea împreună cu fondul cauzei.

4. Autorul sesizării a solicitat examinarea sesizării în ședință publică, în lipsa sa.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

5. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]”

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
DIZOLVAREA PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA DE
LEGISLATURA A X-A

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 85
Dizolvarea Parlamentului

„(1) În cazul imposibilității formării Guvernului sau al blocării procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni, Președintele Republicii Moldova, după consultarea fracțiunilor parlamentare, poate să dizolve Parlamentul.

(2) Parlamentul poate fi dizolvat, dacă nu a acceptat votul de încredere pentru formarea Guvernului, în termen de 45 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură.

[...]”.

Articolul 91
Interimatul funcției

„Dacă funcția de Președinte al Republicii Moldova devine vacantă sau dacă Președintele este demis ori dacă se află în imposibilitatea temporară de a-și exercita atribuțiile, interimatul se asigură, în ordine, de Președintele Parlamentului sau de Primul-ministru.”

Articolul 135
Atribuțiile

„(1) Curtea Constituțională:

[...]

f) **constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;**”

ÎN FAPT

6. Prin Hotărârea nr. 4 din 9 martie 2019, Curtea a confirmat rezultatele alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019 și a validat mandatele deputaților aleși în Parlamentul de legislatura a X-a.

7. În termen de trei luni (90 zile) de la validare, Parlamentul urma să constituie organele de conducere ale Parlamentului și să formeze Guvernul. Până pe data de 7 iunie 2019 inclusiv nu au fost constituite organele de lucru ale Parlamentului și nu a fost format Guvernul.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

8. Autorul sesizării consideră că, în cazul apariției circumstanțelor de dizolvare obligatorie a Parlamentului ca urmare a blocajului legislativ

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
DIZOLVAREA PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA DE
LEGISLATURA A X-A

și/sau a imposibilității de formare a Guvernului timp de trei luni (90 zile), Parlamentul nu poate să-și desfășoare activitatea legislativă și să-și îndeplinească atribuțiile prevăzute de articolul 66 din Constituție, precum și să-și constituie organele de conducere.

9. De asemenea, la apariția circumstanțelor de dizolvare a Parlamentului în condițiile articolului 85 alin. (1) din Constituție, Președintele țării este obligat să sesizeze Curtea Constituțională, în mod neîntârziat, pentru constatarea circumstanțelor de dizolvare, cu emiterea ulterioară a decretului de dizolvare a Parlamentului și stabilirea datei alegerilor parlamentare anticipate. Orice acțiune și/sau act legislativ ale Parlamentului ulterioare circumstanțelor de dizolvare obligatorie constituie o încălcare gravă a prevederilor constituționale și sunt nule *ab initio*.

B. Aprecierea Curții

10. Curtea reține că, potrivit articolului 85 alin. (1) din Constituție, Parlamentul poate fi dizolvat de Președintele Republicii Moldova în cazul imposibilității formării Guvernului sau al blocării procedurii de adoptare a legilor timp de trei luni.

11. Articolul 85 alin. (1) din Constituție a fost interpretat de-a lungul timpului, în jurisprudența constituțională, ca impunând, de fapt, o obligație a Președintelui Republicii Moldova de a iniția dizolvarea Parlamentului, atunci când o cer circumstanțele, *i.e.* atunci când este depășit termenul de trei luni.

12. În Hotărârea nr. 29 din 24 noiembrie 2015, Curtea a notat că prerogativa Președintelui Republicii Moldova de a dizolva Parlamentul constituie o garanție constituțională, care permite soluționarea și deblocarea unei crize instituționale (§ 35).

13. În Decizia nr. 13 din 16 decembrie 2015, Curtea a reiterat că termenul de trei luni este un termen general de formare a Guvernului, care începe să curgă de la data apariției circumstanțelor care au determinat necesitatea formării unui nou Guvern și că Președintele Republicii Moldova este obligat să dizolve Parlamentul după depășirea acestui termen (§§ 16-17).

14. Totodată, prin Avizul nr. 1 din 9 iunie 2019, Curtea a constatat interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova în privința procedurii de dizolvare a Parlamentului, dat fiind refuzul deliberat al Președintelui în funcție, dl Igor Dodon, de a-și îndeplini obligația constituțională de a sesiza Curtea Constituțională, pentru constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului de legislatura a X-a.

15. Curtea menționează că, potrivit articolului 135 alin. (1) lit. f) din Constituție, constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului ține de competența Curții Constituționale.

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
DIZOLVAREA PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA DE
LEGISLATURA A X-A

16. Potrivit dispozițiilor constituționale, Președintele Republicii Moldova emite decretul cu privire la dizolvarea Parlamentului și stabilește data alegerilor în noul Parlament în baza avizului Curții Constituționale privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului.

17. Curtea constată că termenul de trei luni stabilit de articolul 85 alin. (1) din Constituție a fost depășit, fără a fi numit Guvernul în funcție. Prin urmare, există circumstanțe care justifică dizolvarea Parlamentului.

În baza articolelor 135 alin. (1) lit. f) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 63 lit. b) și 66 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, precum și în baza Hotărârii Curții Constituționale nr. 13 din 8 iunie 2019, Curtea Constituțională adoptă următorul

A V I Z:

1. Se constată drept circumstanță care justifică dizolvarea Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a X-a imposibilitatea formării Guvernului în termenul prevăzut de articolul 85 alin. (1) din Constituție.

2. Prezentul aviz este definitiv, nu poate fi supus niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 9 iunie 2019
ACC nr. 2
Dosarul nr. 114f/2019*